

Kontrollutvalgets påseansvar – forslag til veileder

Jeg viser til forbundets e-post av 16.02.2022 med forslag til veileder for kontrollutvalgets påse-ansvar på høring.

Det er positivt at det understrekes både i innledningen og i sluttkommentaren at det enkelte kontrollutvalg selv må ta stilling til hvordan ansvaret som er gitt i lov og forskrift, skal ivaretas. Det er svært viktig at forbundet ikke tar sikte på å gi regler for folkevalgte organer, men begrenser seg til veiledning. Det er også viktig å tenke gjennom at denne veilederen også vil bli benyttet av medlemmer av kontrollutvalg, altså ikke bare av sekretærer og revisorer. Det stiller ekstra strenge krav til tydelighet generelt, særlig om ansvarsforhold, og at veilederen er utformet også med tanke på kontrollutvalgsmedlemmer. Det er spesielt viktig å sondre mellom kontrollutvalgets påse-ansvar overfor revisor og det øvrige påse-ansvaret.

Jeg savner nærmere drøfting innledningsvis av hva lovens begrep «påse» egentlig betyr i denne sammenhengen, bl.a. en avgrensning mot tilsyn, kvalitetskontroll og fagfellevurderinger.

I kapittel 4 er det på linje 163–167 slått fast at «...kontrollutvalget må holde seg løpende orientert om hvordan revisor planlegger og gjennomfører revisjonsarbeidet.» og i neste setning om at kontrollutvalget må «forsikre» seg om det samme. Dette står i skarp kontrast til kommentaren i innledningen om at det enkelte kontrollutvalg selv må ta stilling til hvordan ansvaret som er gitt i lov og forskrift, skal ivaretas. Formuleringen betyr at kontrollutvalget løpende skal vurdere revisors planlegging og gjennomføring av revisjonsarbeid. Dette samsvarer ikke med ordlyden i kommunelovens bestemmelse og heller ikke med intensjonen. Dette er ikke kontrollutvalgets ansvar. Dersom man likevel kan tenke seg at kontrollutvalget skal gjøre dette, hvordan har man tenkt at kontrollutvalget skal påse at revisors vurdering av risiko og vesentlighet og miksen av revisjonshandlinger i regnskapsrevisjonen og forvaltningsrevisjonen er av tilstrekkelig kvalitet og omfang?

En rekke steder i forslaget er det gitt råd om hvordan kontrollutvalget kan ivareta påse-ansvaret, men på mange punkter er det uklart om rådene omfattes av lovbestemmelsene. Det er viktig at man er tydelig om hva som omfattes av ansvaret på den ene siden og andre forhold som det kan være hensiktsmessig at kontrollutvalget er orientert om på den andre siden. Jeg viser til følgende punkter og linjer:

- Pkt. 4.3 gjelder omtrent i sin helhet forhold som ikke gjelder påse-ansvaret.
- I linjene 234–245 om nummererte brev er det referert punktene i kommuneloven § 24-7 uten å vise til loven. Menes det at kontrollutvalget skal påse at revisor har oppfylt lovbestemmelsen? Hvordan har man tenkt at det i så fall skal gjøres?
- Linjene 271–272 viser til standardene innenfor regnskapsrevisjon men uten å si noe om forholdet til påse-ansvaret. Henvisningen til standardene vil nok oppfattes at det er en del av påse-ansvaret. Men det menes vel ikke at kontrollutvalget skal kontrollere at standardene blir fulgt og ivaretatt?
- Linjene 296–297 viser til kravet om uavhengig vurdering av finansreglementet. Er dette en del av kontrollutvalgets påse-ansvar?
- I linje 299 gis det oppfordring om at kontrollutvalget skal holde seg orientert om økonomisk utvikling. Er dette en del av kontrollutvalgets påse-ansvar?
- Linjene 316–320: Er dette en del av kontrollutvalgets påse-ansvar?
- Linjene 322–324: Er beskrivelse av hvilke valgmuligheter kontrollutvalget har ved behandling av saker om etterlevelsekontroll en del av kontrollutvalgets påse-ansvar? Den siste setningen i avsnittet er ufullstendig og uforståelig. Hvilken uttalelse refereres det til?
- Linjene 403–410: Det sies eksplisitt at dette går utover påse-plikten. Hvorfor er det i så fall tatt med?
- Linjene 431–433: Er vurdering av hvordan kontrollutvalget rapporterer videre til kommunestyret en del av kontrollutvalgets påse-ansvar?

I kapittel 2 om dialog er det i linjene 84–90 sagt en del om avtaler mellom kontrollutvalget og revisor. Det bør understrekes i en slik drøfting at man ikke kan avtale seg bort fra det grunnleggende ansvaret som hhv kontrollutvalg og revisor er gitt i lov og forskrift.

I kapittel 3 om det rettslige grunnlaget er det i linjene 128–131 gjentatt lovbestemmelsen i avsnittet over, men uten å gi noen informasjon utover lovteksten.

I linjene 138–139 er det vist til forsvarlig saksutredning, men det er uklart hva utredningen skal dekke. Menes det en saksutredning om det samlede påse-ansvaret?

I kapittel 4 sies det i første setning at «Kontrollutvalget må forsikre seg om at revisjonen utføres i henhold til lov og forskrift.». Kommuneloven bruker «påse» – ikke «forsikre» – og de fleste vil oppfatte «forsikre» som noe langt sterkere, jfr. min innledende merknad om drøfting av påse-begrepet.

I linjene 165–167 anbefales en redegjørelse om revisjonsarbeidet. Det bør nok presiseres at en slik redegjørelse bør være ganske overordnet.

I pkt. 4.3 drøftes mulige avtaler og rutiner bl.a. «forholdet til media og avtale om hvem som uttaler seg». Her må man tenke seg godt om og være varsom. Man kan ikke ha en avtale/rutine som begrenser grunnleggende ytringsfrihet. Revisors frihet til å uttale seg om revisjonsarbeidet kan heller ikke begrenses i avtale eller rutine. Rutiner for uttalelser til media er heller ikke en del av kontrollutvalgets påse-ansvar

I linjene 208–210 sies det at kontrollutvalget skal påse at det foreligger uavhengighetserklæringer. Men bestemmelsen er jo at revisor på eget initiativ årlig skal gi slik erklæring til kontrollutvalget. Og så må utvalgets sekretær minne om dette hvis ikke revisor avgir erklæringen.

I linje 220 står det at det bare er kommunestyret som kan endre budsjettforslaget fra kontrollutvalget. Først litt semantikk: Kommunestyret vedtar budsjettet; det endrer ikke budsjettforslag. Men viktigere er det at ordlyden i linjen ikke er i samsvar med forskriften § 2. Forskriften bestemmer at kontrollutvalgets budsjettforslag skal følge budsjettinnstillingen, ikke nødvendigvis være lik innstillingen. Og nok en gang er det grunn til å bemerke at dette ikke omfattes av påse-ansvaret.

I linjene 271–272 er det vist til revisjonsstandardene og den bransjebaserte kvalitetskontrollen. Det kunne med fordel også vært vist til fagfellevurderinger. Her bør det også understrekes at kontrollutvalgets påse-ansvar ikke er det samme som kvalitetskontroll.

I kapittel 7 om forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll er det på linje 392–396 understreket at kontrollutvalget i praksis vil ivareta sitt påse-ansvar ved behandlingen av planene og de enkelte forvaltningsrevisjonene. Men dette burde medført at man nedtonet behovet for øvrige påse-aktiviteter, særlig når det gjelder «jevnlige evalueringer» på linje 412–417.

I linjene 416–417 er det pekt på muligheten for evaluering av bl.a. kontrollutvalgets nytte. Her bør også nytten for kommunestyret og kommunens nevnes. Den primære hensikten med forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll er å gi kommunestyret informasjon.

I linje 423 vises det til «kommunestyrets vedtak om regnskapsrevisjoner». Men kommunestyret fatter ikke vedtak om regnskapsrevisjoner. Antakelig er det feilskrift for kommunestyrets vedtak *på grunnlag av osv.*

Oslo, 26. april 2022

Reidar Enger